

# ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ. METODA CIORCHINULUI

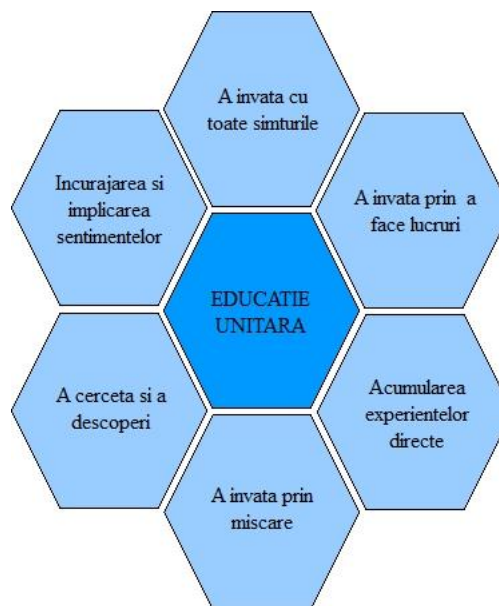
- STUDIU -

Prof IRIMIA CRISALINDA NONA

Cercetările efectuate în ultimii ani arată că pasivitatea din clasă, ca rezultat al predării tradiționale, în care profesorul ține o prelegere, eventual face o demonstrație, iar elevii îl urmăresc nu produce învățare decât în foarte mică măsură.

Învățarea presupune înțelegerea, iar aceasta înseamnă mai mult decât cunoașterea faptelor. Elevii construiesc cunoașterea și înțelegerea pe baza a ceea ce deja cunosc sau/și cred.

Învățarea eficientă necesită preluarea de către elevi a controlului asupra propriei învățări. Transferul, respectiv capacitatea de a aplica cunoștințe în situații noi este afectat de gradul în care elevii învață pentru înțelegere și învață cu înțelegere.



1. **Învățarea activă** înseamnă, conform dicționarului, procesul de învățare calibrat pe interesele / nivelul de înțelegere / nivelul de dezvoltare al participanților la proces. În cadrul învățării active se pun bazele unor comportamente, de altfel observabile:

- ❖ Comportamente ce denotă participarea (elevul e activ, răspunde la întrebări, ia parte la activități);
- ❖ Gândirea creativă (elevul are propriile sale sugestii, propune noi interpretări);
- ❖ Învățarea aplicată (elevul devine capabil să aplice o strategie de învățare într-o anumită instanță de învățare);
- ❖ Construirea cunoștințelor (în loc să fie pasiv, elevul îndeplinește sarcini care îl vor conduce la înțelegere).

2. **Metodele de învățare activă** fac lecțiile interesante, ajută elevii să realizeze judecăți de substanță și fundamentate, sprijină elevii în înțelegerea conținuturilor pe care să fie capabili să le aplice în viața reală.

Printre metodele care activează predarea – învățarea sunt și cele prin care elevii lucrează productiv unii cu alții, își dezvoltă abilități de colaborare și ajutor reciproc. Ele pot avea un impact extraordinar asupra elevilor datorită denumirilor, caracterului ludic și oferă alternative de învățare cu „priză” la copii.

În vederea dezvoltării gândirii critice la elevi, trebuie să utilizăm, cu precădere unele strategii activ – participative, creative. Acestea nu trebuie rupte de cele tradiționale, ele marcând un nivel superior în spirala modernizării strategiilor didactice.

**Competențele generale** urmărite în învățarea activă sunt:

- Dezvoltarea capacității de abordare sistemică a procesului de învățământ, prin evidențierea interdependenței dintre funcțiile sale principale (predare, învățare, evaluare);
- Prezentarea principalelor teorii ale învățării, insistând asupra variabilelor care argumentează ideea unei învățări active;
- Dezvoltarea capacității de aplicare a strategiilor de învățare activă în procesul de predare – învățare a diferitelor discipline de învățământ;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare și de lucru în echipă;
- Însușirea unor metode și tehnici de cunoaștere a elevilor și de autocunoaștere.

Principiile care stau la baza învățării eficiente centrate pe elev sunt:

- Accentul activității de învățare trebuie să fie pe persoana care învață și nu pe profesor
- Profesorul trebuie să încurajeze și să faciliteze implicarea activă a elevilor în planificarea și administrarea propriului lor proces de învățare prin proiectarea structurată a oportunităților de învățare atât în sala de clasă, cât și în afara ei.
- Luați individual, elevii pot învăța în mod eficient în moduri foarte diferite.
- Recunoașterea faptului că procesul de predare în sensul tradițional al cuvântului nu este decât unul dintre instrumentele care pot fi utilizate pentru a-i ajuta pe elevi să învețe.
- Înțelegerea procesului de învățare nu trebuie să aparțină doar profesorului – ea trebuie împărtășită și elevilor.

**METODE CU VALENTE CREATOARE:**

- Brainstormingul;
- Metoda „ciorchinelui”;
- Turul galeriei;
- Metoda Phillips 6/6 sau 6-3-6;
- Dezbateră panel;
- „Debate”;
- Jocul de rol.

**METODE CU VALENTE ACTIVIZATOARE:**

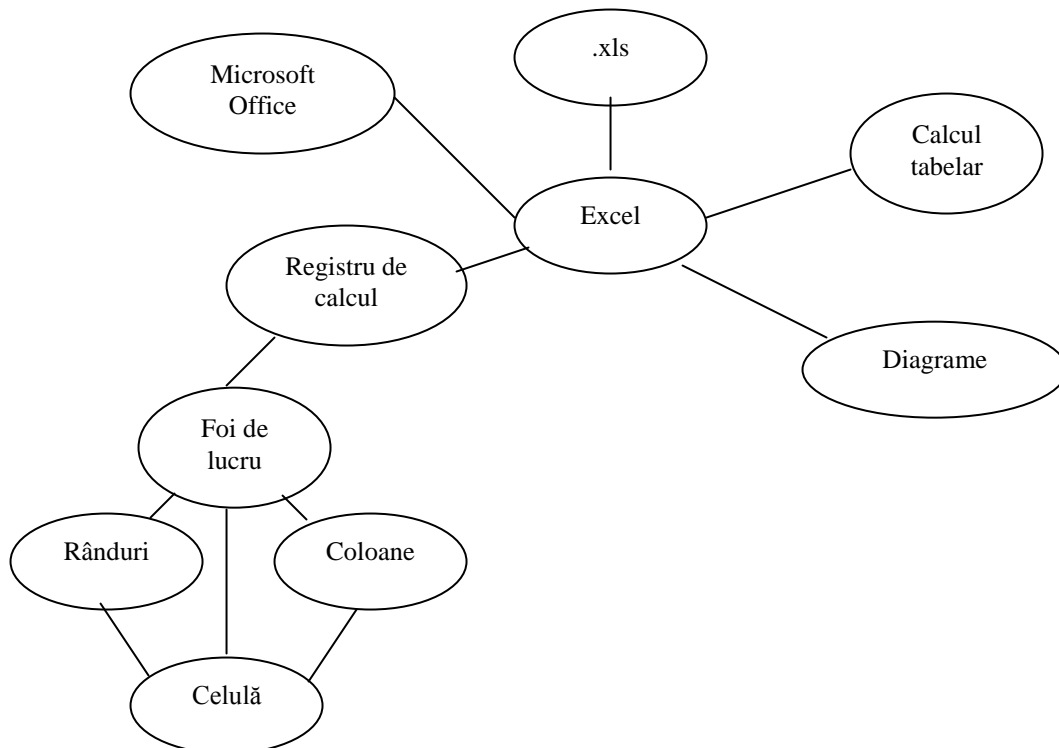
- ✓ Metoda cadranelor;
- ✓ Știu / vreau să știu / am învățat;
- ✓ Mozaicul;
- ✓ Discuția;
- ✓ Rețeaua de discuție,
- ✓ Cubul;
- ✓ Organizatorii grafici;

- ✓ Problematizarea;
- ✓ Studiul de caz.

## METODA CIORCHINELUI

Este o metodă didactică, utilizată individual sau în grup, care constă în evidențierea de către elevi a legăturilor dintre idei, pe baza găsirii altor sensuri ale acestora și a relevării unor noi asociații.

Utilizabilitatea TIC (Tehnologia Informației și Comunicării) se bazează pe o proiectare a tehnologiei centrată pe om, orientată către nevoile și interesele utilizatorului. Unul dintre scopurile ergonomiei cognitive este tocmai obținerea unei tehnologii comprehensibile și utilizabile. Interfața om-calculator este utilizabilă dacă consideră următoarele condiții: utilizarea ei este ușor de învățat și reamintit, este eficientă, adică se pot efectua rapid acțiuni complexe, este consistentă, unitară, flexibilă, confortabilă. Proiectarea interfețelor utilizabile, prietenoase și personalizate impune considerarea mai multor principii de ergonomie cognitivă: coerenței, caracterul unitar al constituenților interfeței, conciziunii, asigurarea unei economii cognitive, conexiunii inverse (feedback-ului), asigurarea unei reacții la orice interacțiune pentru a furniza informații utilizatorului asupra funcționării sistemului în scopul înțelegerii cât mai ușoare a stării curente și detectarea situațiilor nedorite.



O metodă interactivă, utilă și eficientă în predarea noțiunilor de TIC este ciorchinele. Această metodă este un brainstorming neliniar care stimulează găsirea conexiunilor dintre idei și care presupune următoarele etape:

- ✓ Se scrie un cuvânt/temă (care urmează a fi cercetat) în mijlocul tablei sau a foi de hârtie;
- ✓ Se notează toate ideile, sintagmele sau cunoștințele care le vin în minte elevilor în legătură cu tema respectivă în jurul acestuia, trăgându-se linii între acestea și cuvântul inițial;
- ✓ Pe măsură ce se scriu cuvinte, idei noi, se trag linii între toate ideile care par a fi conectate;
- ✓ Activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s-a atins limita de timp acordată.

Etapele pot fi precedate de brainstorming în grupuri mici sau în perechi. În acest fel se îmbogățesc și se sintetizează cunoștințele. Rezultatele grupurilor se comunică profesorului care le notează la tablă într-un ciorchine fără a comenta sau judeca.

În etapa finală a lecției, ciorchinele poate fi reorganizat utilizându-se anumite concepte supraordonate găsite de elevi sau de profesor.

De exemplu, la clasele a VII-a, la disciplina T.I.C., unitatea tematică „Excel – program de calcul tabelar” se poate cere realizarea următorului ciorchine, pornind de la întrebările profesorului:

1. Cum se numesc fișierele Excel?
2. Ce extensie au fișierele Excel?
3. Din ce este format un registru de calcul?
4. O foaie de lucru este formată din ..... și .....
5. Intersecția unui rând cu o coloană se numește .....
6. Aplicația Excel se utilizează pentru realizarea: .....
7. Aplicația Excel face parte din pachetul ..... etc.

Acest ciorchine poate fi completat de un altul ce va avea ca noțiune centrală „Operații în foile de calcul”. Această metodă este un bun mod de sintetizare a informației și de evaluare a cunoștințelor. Acești ciorchini pot fi folosiți și pentru identificarea deosebirilor și asemănarilor dintre aplicația Microsoft Excel și aplicația Microsoft Word (de exemplu), la final realizându-se o diagramă Venn, pentru a pune în evidență aceste asemănări și deosebiri.

### **Bibliografie:**

Ion Al.Dumitru - Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă, Editura de Vest, Timișoara, 2000.